

RAHOITUSTARKASTUS TIEDOTTAA 1/ 2002

26.3.2002

Tässä numerossa

- Suomalaisen pankkien kannattavuus ja vakavaraisuus tammi-joulukuussa 2001
  - Taulukko 1. Suomalaisen pankkien tuloslaskelman pääerät 2001
  - Taulukko 2. Pankkikonsernien vakavaraisuustiedot
- Pankkikonsernien markkinaosuudet
- Arvopaperilautakunta Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston yhteyteen ratkomaan palvelujentarjoajien ja asiakkaiden välisiä riitoja
  - Pankkialan asiakasneuvontatoimisto ja arvopaperilautakunta
- Pankit ja Automatia siirtyivät euroon ilman suuria ongelmia; Kolikoiden laskemisessa oli viivästyksiä
- Pankkien EBA-clearingin riskit vähäisiä
  - Maksuja on nettoutettu EBA-clearing-järjestelmässä jo 1980-luvulta
- Uudet listayhtiöt täyttivät tiedonantovelvollisuutensa kohtuullisesti
  - Säännöllinen tiedonantovelvollisuus
- IMF julkaisi arvion Suomen rahoitussektorin tilasta
- Tapahtumakatsaus
  - Rata allekirjoitti valvontapöytäkirjan Viron Finantsinspektionin kanssa
  - Yksityiset osakeyhtiöt arvopaperimarkkinalain piiriin
  - Rata antoi kolme huomautusta välittäjille
  - Seuraava Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote

SUOMALAISTEN PANKKIEN KANNATTAVUUS JA VAKAVARAISSUUS TAMMI-JOULUKUUSSA 2001

Pankkien kannattavuus oli vuonna 2001 edelleen hyvä, vaikka se heikkeni vuoden 2000 ennätysellisestä luvusta. Rahoituskatteet vahvistuivat entisestään volyymien kasvun ansiosta, sen sijaan muut tuotot laskivat edellisvuoteen verrattuna.

Rahoituskate vahvistui edelleen

Rahoituskate kasvoi edelleen, vaikka lyhyet markkina korot olivat alhaiset varsinkin vuoden 2001 jälkimmäisellä puoliskolla. Alhaista korkotasoa kompensoi lainakannan kasvu. Talletuspankkien euromääräinen luotonanto kasvi edellisvuotisesta lähes 7 prosenttia. Alhainen korkotaso sekä kuluttajien luottamus pitivät yllä kotitalouksien lainojen kysyntää. Nopeimmin kasvoivat kotitalouksien asuntoluotot. Sitä vastoin yritysten luottokanta supistui hieman kevästä 2001 lähtien, mutta edelliseen vuodenvaihteeseen verrattuna kanta kasvoi lähes 4 prosenttia¹

¹⁾ Lähde Suomen Pankin julkaisema Rahoitusmarkkinat -tilastokatsaus. Muut tuotot alenivat edellisvuoteen verrattuna

Muut tuotot supistuivat hieman edellisvuotisesta.

Eryteisesti arvopaperivälityksestä ja omaisuudenhoidosta saadut palkkiotuotot laskivat vuoden 2000 huippuluvuista. Sen sijaan antolainauksesta sekä maksujen välityksestä saadut tuotot kasvoivat näiden volyymien kasvun ansiosta. Sitä vastoin arvopaperi- ja valuuttatoiminnan kate pieneni selvästi edellisvuotiseen verrattuna. Tosin vuonna 2000 oli erityisen paljon kertaluonteisia tuottoja, jotka vaikeuttavat ajankohtien vertailua.

Kulut kasvoivat - tosin kasvuvauhti hidastui

Pankkien hallinto- ja toimintakulut kasvoivat edelleen. Niiden kasvuvauhti kuitenkin hidastui hieman edellisiin vuosiin verrattuna. Voimakkaimmin ovat kasvaneet henkilöstö, atk- ja markkinointi kulut. Henkilöstön määrä on lisääntynyt, ja myös uusia konttoreita avattiin enemmän kuin vuonna 2000.

Luottotappioita kirjattiin enemmän kuin edellisvuonna

Luottotappiot kasvoivat vuoden 2000 poikkeuksellisen alhaisesta tasosta. Kuitenkin suhteessa luottokantaan ne ovat kehittyneet edelleenkin maltillisesti.

Vakavaraisuus vahvistui hieman

Pankkisektorin vakavaraisuus vahvistui edellisvuotisesta ja oli vuoden 2001 lopussa 10,5 %. Vakavaraisuus parat kun omat varat kasvoivat riskipainotettuja saamia ja vastuita nopeammin. Vieläkin enemmän vahvistui ensisijaisten omien varojen perustella laskettu vakavaraisuus. Se oli vuoden lopussa 8,1 %, kun vastaava luku oli vuotta aiemmin 7,2 %. Vakavaraisuudessa on kuitenkin selviä pankkikohtaisia eroja.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalytiikko Toni Honkaniemi, puhelin (09) 183 51.

ARVOPAPERILAUTAKUNTA PANKKIALAN ASIAKASNEUVONTATOIMISTON YHTEYTEEN RAÏKOMAAN PALVELUJENTARJOAJIEN JA ASIAKKAIDEN VÄLISIÄ RIITOJA

Arvopaperisijoittamiseen liittyvien riitojen ratkaisua varten perustettu Arvopaperilautakunta aloitti toimintansa 18.3.2002 Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston yhteydessä.

Lautakunta antaa ratkaisuehdotuksia perustajayhdistyksiin kuuluvien palveluntarjoajien eli pankkien, sijoituspalveluyritysten ja rahastoyhtiöiden ja niiden asiakkaiden välisissä riitakysymyksissä. Lautakunta ei käsitänyt ammattimaisten sijoittajien ¹⁾ vaatimuksia eikä vaatimuksia, jotka kohdistuvat muihin kuin palveluntarjoajiin, esimerkiksi arvopaperien liikkeeseenlaskijoihin. Asian voi panna lautakunnassa vireille asiakkaan lisäksi myös lautakunnan perustajayhdistys, esimerkiksi Osakesäästäjien Keskusliitto. Lautakunnan esittelijänä toimivan asiantuntijan neuvot voivat koskea lainsäädännön tai viranomaissääntelyn sisältöä, sopimusehtojen soveltamista markkinakäytäntöjä. Asiantuntija ei anna sijoitusneuvontaa.

¹⁾ Ammattimaisia sijoittajia ovat suoraan arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n 4 momentin nojalla mm. koti- ja ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset, rahastoyhtiöt ja vakuutusyhtiöt, Kyseisen momentin 8 kohdan nojalla ammattimaisia sijoittajia ovat myös sijoitustoiminnassaan ilmeisen ammattimaiset koti- ja ulkomaiset yhteisöt ja säätiöt edellyttäen, että arvopaperivälittäjä on noudattanut kohdassa tarkoitettua ilmoitusmenettelyä.

Ammattimaisia sijoittajia ovat lisäksi momentin 9 kohdan nojalla ne sijoittajat, jotka ovat kirjallisesti ilmoittaneet arvopaperivälittäjälle olevansa ammattitaitonsa ja sijoituskokemuksensa perusteella ammattimaisia sijoittajia.

Lautakunnan ratkaisuehdotukset ovat suosituksia

Arvopaperilautakunnan ratkaisuehdotukset ovat suosituksia. Suositusten tarkoituksena on löytää ratkaisu asiakkaan esille nostamaan riitakysymykseen ja mahdollisuuksien mukaan yleisemminkin edistää hyvän arvopaperikauppatavan muodostumista. Lautakunnan ratkaisuehdotus voi sisältää osapuolten toimintaa koskeva arvion lisäksi myös korvausvelvollisuuden laajuutta koskevan kannanoton. Koska ratkaisuehdotukset ovat luonteeltaan suosituksia, ne eivät ole pakkotäytäntöönpanokelpoisia ja osapuolet voivat saattaa riitansa lautakunnan ratkaisuehdotuksesta huolimatta edelleen myös yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Perustajayhdistykset ovat kuitenkin sitoutuneet myötävaikuttamaan siihen, että perustajayhdistysten jäsenet noudattavat lautakunnan suosituksia.

Lautakunnan ratkaisut ovat pääsääntöisesti julkisia, mutta asiakkaiden yksityisyyttä suojataan niin, ettei julkisissa päätöksissä mainita asianosaisten nimiä. Lautakunnan ratkaisut, samoin kuin asiantuntijan neuvot, ovat ilmaisia.

Ratalla ei ole toimivaltaa ratkaista yksityisoikeudellisia vaatimuksia Yksityishenkilöiden kiinnostus sijoituspalveluiden käyttöön ja rahastosijoittamiseen on viime vuosina lisääntynyt huomattavasti, minkä vuoksi palveluntarjoajien ja asiakkaiden väliset erimielisyydet ovat jossain määrin lisääntyneet. Ratalle on tullut vuosittain keskimäärin noin 40 kirjallista selvityspyyntöä. Kirjallisten selvityspyyntö lisäksi Rataan on tullut vuosittain satoja muita yhteydenottoja, joissa on pyydetty neuvoja ja jotka ovat liittyneet sekä sijoituspalveluihin että rahastosijoittamiseen.

Merkittävä osa selvityspyynnöistä on yksityishenkilöiden asiakasvalituksia palveluntarjoajien menettelystä, esimerkiksi osakeantien järjestämisessä, arvopaperivälityksessä ja omaisuudenhoidossa. Erimielisyyksiä on syntynyt esimerkiksi siitä, onko välittäjä toteuttanut asiakkaan toimeksiannot voimassa olevien säännösten ja asiakkaan kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti, millainen vastuu palveluntarjoajalla on antamistaan sijoitusneuvoista tai onko omaisuudenhoitaja sijoittanut asiakkaan varoja sopimuksen mukaisesti.

Rata ei hallintoviranomaisena ole toimivaltainen ratkaisemaan asiakkaiden palveluntarjoajiin kohdistamia yksityisoikeudellisia vaatimuksia, esimerkiksi vahingonkorvausvaatimuksia. Arvopaperisijoittaminen ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuulu myöskään kuluttajavalituslautakunnan toimivaltaan²⁾. Näin ollen, jos asiakas ja palveluntarjoaja eivät onnistu ratkaisemaan erimielisyytään neuvotteluteitse, asiakkaalla ei käytännössä ole muuta menettelyvaihtoehtoa kuin saattaa hänen ja palveluntarjoajan välinen riita yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Monesti tavanomainen riitaprosessi yleisessä tuomioistuimessa saattaa kuitenkin myös arvopaperisijoittamiseen liittyvissä riidoissa osoittautua asiakkaan intressiin nähden liian raskaaksi ja kalliiksi menettelytavaksi.

Ratan näkemyksen mukaan sijoittajan luottamusta sekä arvopaperimarkkinoihin että palveluntarjoajiin edistäisi se, että sijoittajalla olisi käytössään mahdollisimman yksinkertainen, nopea ja edullinen tapa saada ratkaisu hänen ja palveluntarjoajan väliseen erimielisyyteen. Tällaisia tuomioistuinten ulkopuolisia, ns. vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä rahoituspalveluiden alalla on perustettu joko lainsäädäntöteitse tai sopimusperusteisesti useissa Euroopan unionin jäsenmaissa. Suomessa pankkipalveluihin liittyviä kuluttajariitoja käsittelevät Kuluttajavalituslautakunta ja Pankkialan asiakasneuvontatoimisto. Vakuutusasioissa kuluttajia neuvovat ja riitoja ratkaisevat myös Kuluttajien vakuutustoimisto ja Vakuutuslautakunta.

Syksyllä 2000 Ratan aloitteesta lautakunnan perustajajäsenten ja Ratan kesken aloitettiin keskustelut sen selvittämiseksi, tulisiko Suomeen sopimusperusteisesti perustaa lautakunta ratkomaan arvopaperisijoittamiseen liittyviä riitoja. Keskusteluihin osallistuivat myös valtiovarainministeriö ja Kuluttajavirasto. Kukaan keskusteluihin osallistuneista ei vastustanut lautakunnan perustamista. Jo tässä vaiheessa pidettiin myös tarpeellisena sitä, että lautakunnan yhteydessä tulisi toimia elin, jolta asiakkaat voisivat saada nopeasti neuvoja riitakysymyksissä.

²⁾ Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti keväällä 2001 työryhmän, jonka tehtävänä on muun muassa pohtia, ovat kuluttajavalituslautakunnan toimivallan rajoitukset arvopaperisijoittamista koskevissa asioissa edelleen perusteltu Työryhmän on määrä saada työnsä päätökseen kesäkuun 2002 loppuun mennessä.

Lisätietoja antavat

Arvopaperilautakunnassa asiantuntija Satu Kouvalainen, puhelin (09) 4056 1230, ja Rahoitustarkastuksessa lakimies Jyrki Manninen, puhelin (09) 183 51.

PANKKIALAN ASIAKASNEUVONTATOIMISTO JA ARVOPAPERILAUTAKUNTA

Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto perustettiin syyskuussa 1998 palvelemaan pankkialan kuluttaja- ja pienyritysassiakkaita. Toimiston ovat perustaneet Kuluttajavirasto, Suomen Pankkiyhdistys ja Rahoitustarkastus.

Toimisto antaa asiakkailleen neuvoja pankkitoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Neuvoja saa mm. pankin ja asiakkaan välisten sopimusten tulkintaan liittyviin kysymyksiin sekä menettelytapoihin erimielisyyksien ratkaisemiseksi. Asiakkaille palvelut ovat maksuttomia. Neuvontatoimistoon otti vuonna 2001 yhteyttä yhteensä 1940 pankkiasiakasta.

Arvopaperilautakunta aloitti toimintansa Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston yhteydessä 18.3.2002. Lautakunta ovat perustaneet Rahoitustarkastus, Suomen Pankkiyhdistys, Arvopaperinvälittäjien yhdistys, Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ja Osakesäästäjien Keskusliitto. Sekä Rata että Pankkiyhdistys nimeävät kumpikin lautakuntaan yhden jäsenen, Arvopaperinvälittäjien yhdistys ja Sijoitusrahastoyhdistys yhden yhteisen jäsenen sekä Osakesäästäjien Keskusliitto nimeää kaksi jäsentä. Lisäksi lautakuntaan kuuluu osapuolista riippumaton puheenjohtaja. Lautakunnan esittelijänä on kokopäivätoiminen asiantuntija, joka myös neuvoo asiakkaita riitojen ratkaisemisessa. Asiantuntija toimii Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston yhteydessä.

Yhteystiedot:

Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto Museokatu 8 A 7
00100 Helsinki
Avoimna ma-pe klo 9-14
Puhelin (09) 4056 1230
Faksi (09) 4056 1235
Sähköposti: pankkialan.asiakasneuvonta@rahoitusalan.fi

▶▶▶▶▶

Pankit ja Automatia siirtyvät euroon ilman suuria ongelmia

Kolikoiden laskemisessa oli viivästyksiä

Pankkien ja Automatian eurokäteiseen siirtymisen valmistelut etenivät suunnitelmien mukaisesti vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä. Pankkien ja Automatian raporttien mukaan euromuutokset, muutosten testaaminen ja yhteistestaukset sekä jatkuvuus-, kriisi- ja tiedottamissuunnitelmat valmistuivat ajoissa ennen vuodenvaihdetta.

Vuodenvaihteen eurokonversiot sujuivat ilman suurempia häiriöitä. Muutamilla pankeilla oli vähäisiä ongelmia, jo näkyivät myös asiakkaille. Vain yksi pankki raportoi ongelmien vaikuttaneen asiakkaisiin laajemmin, mutta euroon siirtyminen ei tälläkään pankilla ollut missään vaiheessa vaarassa viivästyä. Pankkien ongelmat johtuivat pääosin virheistä euron päivittämisessä järjestelmiin: markkatapahtumia käsiteltiin järjestelmissä virheellisesti euroina tai päinvastoin. Kaikissa pankeissa ongelmat ja virheet saatiin nopeasti korjattua.

Uusien eurorahojen toimitukset Suomen Pankista Automatialle ja Automatiasta edelleen pankeille onnistuivat suunnitelmien mukaisesti. Sen sijaan markkojen vastaanotossa, niiden kuljetuksissa ja erityisesti niiden laskemisessa oli ongelmia yllättävän suurien rahamäärien vuoksi. Yritysten päiväkkassojen laskemisessa viivästys pahimmillaan useita päiviä. Muutaman pankin kolikkotilitykset ovat edelleen jopa kuukausia jäljessä normaaliaikataulusta.

Laajasta tiedottamisesta huolimatta jotkut asiakkaat näyttävät luulleensa, että markat piti toimittaa pankeihin vuoden 2001 loppuun mennessä. Alun perin oli sovittu, että pankit ottavat markkoja vastaan helmikuun 2002 loppuun saakka. Ruuhkien purkamiseksi ja tasaamiseksi monet pankit ovat ilmoittaneet pidentäneensä aikaa vuoden 2002 loppuun asti.

Pankit ovat saaneet vielä vuodenvaihteen jälkeenkin yritysasiakkailta markkamääräisiä toimeksiantoja, koska osa yritysasiakkaista ei ollut ottanut käyttöön taloushallinnon ja pankkiyhteysohjelmistojen euroversiota ennen vuoden 2001 loppua. Näiden toimeksiantojen selvittely ja korjaaminen on aiheuttanut huomattavasti lisätöitä pankeille. Pankit olivat ohjeissaan ilmoittaneet hyvissä ajoin, että marka-aineistoja ei oteta enää vastaan vuodenvaihteen jälkeen.

Lisätietoja antavat

pankkitarkastaja Matti Lukka ja maksujärjestelmäasiantuntija Veikko Saarinen, puhelin (09) 18351

▶▶▶▶▶

PANKKIEN EBA-CLEARINGIN RISKIT VÄHÄISIÄ

Rahoitustarkastus tarkasti vuoden 2001 syksyllä, miten suomalaiset pankit ovat hyödyntäneet EBA Clearing -järjestelmää euromääräisissä maksuissaan. Tarkastusten tavoitteena oli mm. selvittää, miten pankit valvovat EB Clearingiä, miten EBA Clearingin käyttö on vaikuttanut pankkien likviditeettiin ja sen hallintaan, mitkä ovat mahdolliset EBA Clearingin riskit ja ongelmat sekä miten pankit ovat varautuneet mahdollisiin häiriöihin.

Keskeiset havainnot liittyivät riskienhallintaan, käyttövaltuuksien valvontaan ja jatkuvuussuunnitelmiin

Tarkastusajankohtana useimmilta pankeilta puuttui erillinen kartoitus niistä riskeistä, jotka aiheutuvat EBA Clearing-järjestelmään osallistumisesta. Tällä hetkellä tarvittavat kartoitukset on pääosin tehty.

Koska maksutapahtumat ohjataan pankkien varsinaisista ulkomaan maksujärjestelmistä EBA Clearing -järjestelmään, pankkien toimihenkilöt eivät voi tehdä järjestelmässä rahatapahtumia lukuun ottamatta niiden peruutuksia. Peruutusten lisäksi toimihenkilöt voivat tehdä erilaisia EBA Clearingiin liittyviä tapahtumia, esimerkiksi pyytää raporteja, selata tapahtumia ja raporteja ja seurata saldoa. Näiden päivittäistä hoitamista varten järjestelmään on luotu useampia eritasoisia käyttövaltuuksia. Valtuuksien valvonta ei ollut pankeissa kaikilta osin ajan tasalla, joten Rata kehotti parantamaan sitä.

EBA-swapeilla voidaan kattaa puuttuvaa euro-likviditeettiä TARGET-maksujärjestelmästä EBA Clearingiin tai vastaavasti EBA Clearingistä voidaan siirtää ylimääräistä likviditeettiä TARGET-maksujärjestelmään. EBA ei ole antanut ohjeita swapeista eivätkä myöskään pankit olleet ohjeistaneet swappien tekemistä tai niiden enimmäismääriä. Tarkastuksen jälkeen pankit päätyivät rajoittamaan riskiään tältä osin ohjeistuksella ja limiitein.

Lisäksi Rata kehotti pankeja tekemään myös EBA Clearingin sisältävän jatkuvuussuunnitelman ja testaamaan suunnitelman toimivuuden säännöllisesti, esimerkiksi kerran vuodessa.

Lisätietoja antavat

pankkitarkastaja Matti Lukka ja maksujärjestelmäasiantuntija Veikko Saarinen

MAKSUJA ON NETTOUTETTU EBA-CLEARING-JÄRJESTELMÄSSÄ JO 1980-LUVULTA

Eurooppalaiset pankit perustivat jo 1980-luvulla yhdistyksen (Ecu Banking Association) ja selvitysjärjestelmän (E Clearing System) ecumääräisten maksujen selvittämiseksi. Euron käyttöönoton yhteydessä yhdistyksen nimi muutettiin EBAksi (Euro Banking Association) ja selvitysjärjestelmän nimi EBA Euro Clearing systeemiksi. Sekä yhdistyksen että selvitysjärjestelmän jäsenenä on pankeja Euroopasta, Australiasta, Japanista ja USA:sta. Suomesta mukana on neljä keskeistä suomalaista pankkia, joista ensimmäinen liittyi jäseneksi 1998.

EBA on asettanut EBA Clearingiin osallistuville pankeille vaatimuksia EBA Clearingiin liittyvien riskien pienentämiseksi jo ennalta. Jotta pankki pääsisi mukaan EBA Clearing -järjestelmään, sen pitää liittyä EBAn jäseneksi ja noudattaa EBAn sääntöjä. EBA edellyttää pankilta Moody'sin tai vastaavan riskiluokituslaitoksen luokitusta. Lisäksi EBA on asettanut pankeille pääoman vähimmäismäärää ja omavaraisuusastetta koskevia vaatimuksia. Järjestelmässä on rajoitettu riskin määrää pankkien EKP:hen tekemillä vakuustalletuksilla sekä toisille pankeille myönnettyillä enimmäislimiiteillä.

EBA Clearing -keskus välittää maksut kerran päivässä saajapankeille ja nettouttaa ne monenkeskisesti Euro 1 - maksujärjestelmässä maksujen katesiirtojen tekemistä varten. Pieniä maksuja varten (enintään 50 000 euroa) Eotti käyttöönsä marraskuussa 2000 STEP 1 -järjestelmän. EBA suunnittelee STEP 2 -järjestelmää, jossa voidaan lähettää kerralla suuri määrä pieniä maksua kuten eläkkeitä palkkoja.

▶▶▶▶▶

UUDET LISTAYHTIÖN TÄYTTIVÄT TIEDONANTOVELVOLLISUUTENSA KOHTUULLISESTI

Rata tarkasti vuoden 2001 aikana Helsingin Pörssiin vuosina 1999 ja 2000 listautuneiden yhtiöiden säännöllisen tiedottamisen (säännöllinen tiedonantovelvollisuus). Tarkastus osoitti, että uudet listayhtiöt täyttivät säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskevat velvoitteensa kohtuullisesti. Merkittäviä laiminlyöntejä tai puutteita havaittiin v joillakin yhtiöillä.

Yhtiöiden osavuositarkastukset, tilinpäätöstiedotteet ja tilinpäätökset sisälsivät enimmäkseen vaaditut numeraaliset tiedot. Sen sijaan sanallisesti selostetuissa tiedoissa esiintyi puutteita tai selostus oli ylimalkaista. Yleisimmin puutteita oli kirjanpitolautakunnan ohjeen tietovaatimusten täyttämässä. Merkittävänä laiminlyöntinä Rata piti menettelyä, jossa virallista taloudellista informaatiota oli korvattu pro forma -informaatiolla tai tilintarkastuskertomusta ei ollut julkistettu tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuksen kohteena oli yhtiöitä päälistalta, NM-listalta ja I-listalta. Yhteensä tarkastettiin 33 liikkeeseenlaskijaa. Tarkastuksessa ei puututtu kirjanpidollisiin ratkaisuihin.

Lisätietoja antaa toimistopäällikkö Jarmo Parkkonen, puhelin (09) 183 51.

SÄÄNNÖLLINEN TIEDONANTOVELVOLLISUUS

- Osavuositarkastuksen, tilinpäätöstiedotteen ja tilinpäätöksen julkistamisesta säädetään arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5, 5a, 6 ja 6a §:ssä.
- Arvopaperimarkkinalaki edellyttää, että osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva liikkeeseenlaskijan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta ja että tilinpäätöstiedotteessa on julkistettava tilinpäätöksen pääkohdat välittömästi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.
- Valtiovarainministeriön päätöksellä (390/ 1999) on säädetty tarkemmin kyseisten tiedotteiden sisällöstä ja siitä, miten annettavat tiedot on esitettävä.
- Lisäksi kirjanpitolauta kunta on antanut tiedotteiden sisältöä koskevan ohjeen 17.12.1999.

▶ ▶ ▶ ▶ ▶

IMF JULKAISI ARVION SUOMEN RAHOITUSSEKTORIN TILASTA

Kansainvälisen valuuttarahaston IMF: n ja Maailmanpankin yhteistyössä kehittämä rahoitussektorin arviointiohjelma FSAP (Financial Sector Assessment Program) vietiin läpi Suomessa vuonna 2001. Viranomaisista ohjelmaan osallistuivat Rahoitustarkastuksen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Pankki, Vakuutusvalvontavirasto valtiovarainministeriö. Projektissa arvioitiin Suomen rahoitusmarkkinoiden ja niiden sääntelyn ja valvonnan tilaa.

IMF piti Suomen rahoitusmarkkinoiden toiminta kykyä ja rahoituslaitosten riskinkantokykyä erittäin hyvänä. IMF:n mukaan Suomen rahoitusmarkkinoiden valvonta ja sitä ohjaava lainsäädäntö perustuvat suurelta osin kansainvälisiin rahoitusmarkkinoiden valvontaa koskeviin suosituksiin.

IMF:n mielestä kuitenkin Ratan valvontavaltuuksia ja vastuullisuutta koskevat säännökset ovat riittämättömät. Viranomaisvaltuuksissa keskeisin puute on se, että valvojalla ei ole riittäviä keinoja puuttua valvottavan toimiin tarpeeksi aikaisessa vaiheessa eli ennen kuin valvottavan vakavaraisuus tai toiminnan vakaus ovat tulleet uhatuiksi.

IMF suosittikin, että rahoitus-, vakuutus- ja arvopaperimarkkinoiden valvonnassa olisi käytössä mahdollisimman yhdenmukaiset valvonta- ja toimivaltuudet. Rahasto suositti myös, että Ratalle siirrettäisiin toimilupien myöntäminen ja peruuttamisvaltuudet ja että Ratan valvontavaltuuksia täsmennettäisiin ja laajennettaisiin. Ratan johtokunnan vastuuta tulisi lisätä siten, että johtokunta päättäisi toimilupien myöntämisestä ja peruuttamisesta, Ratan budjetti sekä merkittävistä vakautteen vaikuttavista päätöksistä.

RAHOITUSMARKKINOIDEN ARVIOINTIOHJELMA (FSAP)

Rahoitusmarkkinoiden arviointiohjelma FSAP syntyi 1990-luvun lopun rahoituskriisien seurauksena. Ohjelman tavoitteena on edistää jäsenmaiden rahoitusmarkkinoiden vakautta. Arvioinnilla pyritään tunnistamaan kohdemaan rahoitusjärjestelmän ja sen sääntelyn ja valvonnan vahvuuksia ja heikkouksia. Olennainen osa ohjelmaa on arvioida, kuinka maa täyttää kansainväliset rahoitussektorin standardit ja suositukset.

Vuoden kestävä pilottiohjelma käynnistyi toukokuussa 1999, ja se kattoi 12 maata - sekä kehitys- että teollisuusmaita. IMF ja Maailmanpankki olivat tyytyväisiä koevuoden tuloksiin, ja ohjelmaa päätettiin jatkaa. Vuoden 2001 loppuun mennessä FSAP oli tehty tai se oli meneillään yhteensä 45 maassa.

Kunkin maan arviointiin tarvittava valtuuskunta kootaan IMF:n tai Maailmanpankin asiantuntijoista sekä Jäsenmaiden viranomaisten asiantuntijoista. Ratan asiantuntija on ollut IMF:n valtuuskunnassa tekemässä kahden maan (Ruotsi ja Islanti) rahoitusmarkkinoiden tilan arviointia.

Lisätietoja rahoitusmarkkinoiden arviointiohjelmasta on IMF:n kotisivuilla osoitteessa <http://www.imf.org/external/jnp/fsap/fsap.asp>.

Suomen arviointiohjelmaa koskeva raportti on luettavissa osoitteessa <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.cfm?sk=15504.0->

▶ ▶ ▶ ▶ ▶

TAPAHTUMAKATSAUS

RATA ALLEKIRJOITTI VALVONTAPÖYTÄKIRJAN VIRON FINANTSINSPEKTSIOONIN KANSKA

Rahoitustarkastus allekirjoitti 8.2.2002 valvontapöytäkirjan 1) Viron rahoitusmarkkinoita valvovan viranomaisen Finantsinspeksioonin kanssa.

Valvontapöytäkirjassa on sovittu valvontayhteistyön yleisistä periaatteista arvopaperimarkkinoiden valvonnassa. Rata ja Eesti Pank ovat jo aikaisemmin sopineet valvontayhteistyöstä luottolaitosten valvonnassa.

Nyt allekirjoitettu valvontapöytäkirja noudattaa pääosin Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean CESR:n jäsenten välillä vuonna 1999 allekirjoitettua pöytäkirjaa. Valvontapöytäkirjassa on sovittu yhteistyömuodoista sisäpiirikauppojen ja kurssimanipulaation tutkinnassa, sijoituspalvelujen (kuten arvopaperivälitys ja omaisuudenhoito) valvonnassa sekä sijoituspalvelujen tarjoajien toimiluvan ja toiminnan edellytysten täyttymiseksi valvonnassa. Yhteistyötä tehdään myös arvopapereiden kaupankäynti-, selvitys- ja säilytysjärjestelmien valvonnassa sekä arvopapereiden liikkeeseenlaskijoiden tiedottamisen valvonnassa. Valvontapöytäkirja sisältää myös menettelyohjeita viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon ja siinä noudatettavaan käytäntöön. Ratan ja Finantsinspeksioonin tarkoituksena on järjestää säännöllisiä tapaamisia, joissa keskustellaan mm. valvontayhteistyöstä ja sijoituspalvelujen rajan yli tarjoamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Lisätietoja antaa

lakimies Maarit Pihkala, puhelin (09) 183 51.

1) Memorandum of Understanding between Finantsinspeksioon and Rahoitustarkastus concerning their co-operation in the field of securities supervision.

2) Committee of European Securities Regulators.

YKSITYISET OSAKEYHTIÖT ARVOPAPERIMARKKINALAIN PIIRIIN

Arvopaperimarkkinalain (AML) soveltamisala laajeni vuoden 2002 alussa koskemaan myös yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereiden tarjoamistilanteita.

Muutoksen jälkeen yksityisiä osakeyhtiötä koskevat mm. arvopaperien harhaanjohtavan markkinoinnin kieltö (AML 2:1) ja velvollisuus pitää merkitysijöiden saatavilla riittävät tiedot arvopaperin arvoon olennaisesti vaikuttavista seikoista eli ns. yleinen tiedonantovelvollisuus arvopaperin liikkeeseenlaskun ja tarjoamisen yhteydessä (AML 2:2) Heinäkuun alusta lähtien (1.7.2002) tarjousesitteen laatimisvelvollisuus (AML 2:3) ulotetaan koskemaan myös

yksityisiä osakeyhtiöitä. Tarjousesitteen laatimisvelvollisuus syntyy silloin, kun yksityisen osakeyhtiön arvopapereita tarjotaan yleisölle.

Arvopaperimarkkinalakia ei edelleenkään sovelleta yksityisten asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden arvopapereihin eikä eräiden muiden laissa erikseen mainittujen yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereihin, kuten golf- ja tennisosakkeisiin.

Lisätietoja asiasta on Ratan julkaisusarjassa ilmestyneessä tiedotteessa "Yksityiset osakeyhtiöt arvopaperimarkkinalain piiriin".

RATA ANTOI KOLME HUOMAUTUSTA VÄLITTÄJILLE

Rahoitustarkastus antoi joulukuussa 2001 poliisille esitutkintaan julkisuuteen jo tulleen epäilyn sisäpiiritiedon väärinkäytöstä Ålandsbankenin osakkeella.

Lisäksi Rata on huomauttanut kolmea markkinaosapuolta epäasiallisesta kaupankäyntimenettelystä, jolla on hetkellisesti vaikutettu arvopaperin arvoon. Rata päätyi pelkän huomautuksen antamiseen siksi, että kaupat olivat kooltaan pieniä tai niillä ei ollut olennaista vaikutusta vallinneeseen kurssitasoon. Huomautuksissaan Rata korosti markkinaosapuolille hyvän markkinatavan noudattamisen tärkeyttä.

SEURAAVA RAHOITUSTARKASTUS TIEDOTTAA -TIEDOTE

Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote ilmestyy seuraavan kerran perjantaina 28.5.2002.

▶ ▶ ▶ ▶ ▶

Taulukko 1. Suomalaisten pankkien tuloslaskelman pääerät 2001, milj. euroa

	Nordea Pankki Suomi -konserni 1)	Osuuspankkien yhteenliitymä	Sampo (luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta) 2)	Muut pankit 3)
RAHOITUSKATE	2 615	875	469	338
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	39	95	27	17
Palkkiotuotot	1 226	287	220	122
Palkkiokulut	-199	-42	-41	16
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	314	-46	43	-5
Liiketoiminnan muut tuotot	1 324	146	36	25
Hallintokulut	-2 088	-501	-367	-246
Poistot ja arvonalennukset	-221	-164	-35	-25
Liiketoiminnan muut kulut	-285	-132	-44	-52
Luotto- ja takaustappiot	-208	-12	-16	-3
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten voitosta tai tappiosta	58	-2	4	1
Liikevoitto/-tappio	2 573	504	296	155
Tuotot/kulut (poistot kuluina)	2.0	1.6	1.6	1.6
Tase yhteensä	215 852	30 031	20 893	11 467

Omat varat yhteensä	12 591	2 951	1775	1024
Ensisijaiset omat varat	8 398	2 531	2 170	921
Riskioainotetut erät	135 941	19 514	13 952	4 667
Vakavaraisuus	9.3 %	15.1 %	12.7 %	21.9 %
Tier 1 -vakavaraisuus	6.2 %	13.0 %	15.6 %	19.7 %

1) Sis. ulkomaiset tytäryhtiöt eli Nordea Bank Danmark A/S, Nordea Bank Norge ASA: n sekä Sverige AB:n.

2) Sis. Sampo Pankki -konsernin, Mandatum Pankki -konsernin, UAB Sampo Bankasin, AS Sampo Pankin sekä Mandatum omaisuudenhoidon, Sampo Rahastoyhtiön sekä Sampo PTE S.A:n tiedot.

3) Muut pankit sisältää Aktia Pankki -konsernin, Evli Pankki -konsernin, Ålandsbanken -konsernin sekä Gyllenbergin paikallisosuuspankkien ja säästöpankkien tiedot emopankkitasolla.

Taulukko 2. Pankkikonsernien vakavaraisuustiedot, tuhatta euroa

	2001	2000
Omat varat yhteensä,	18 340 212	13 779 813
josta ensisijaisia omia varoja	14 020 403	9 589 013
Riskipainotetut erät	174 074 778	133 887 091
Vakavaraisuusaste	10.5 %	10.3 %
Tier 1 -vakavaraisuus	8.1 %	7.2 %

▶ ▶ ▶ ▶ ▶